

VAN

Herman Overes

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galleries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk? Waarom houdt Herman Overes (58, advocaat in Groningen; insolventierecht; gehuwd; twee studerende kinderen) zo van de schilderkunst?

Jan Pieter Nepveu
journalist

‘Als je geen inspiratie hebt, kun je de krant van die dag schilderen’

“ Ik tekende altijd wel een beetje. Niet op professionele basis maar gewoon als hobby. Op de middelbare school was ik tekenaar van de schoolkrant en ik schilderde ook al wel. In 1965 ben ik in Groningen gaan studeren. Toen ik zes jaar later in de advocatuur kwam, schilderde ik nauwelijks nog. Maar omdat het een ontspannende bezigheid is, heb ik in 1980 toelatingsexamen gedaan aan de Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving Minerva in Groningen.

We hebben een schildersgroepje opgericht en onder het kantoor hebben we, met een duur woord, een atelier. Daar schildert ik elke dinsdagavond met een klasgenoot van de avondopleiding en twee mensen uit het kunstveilingwezen. Het is een rustpunt, één avond in de week waarop je absoluut niet meer aan zaken denkt.

Je kunt in principe alles schilderen. Als je geen inspiratie hebt, kun je de krant van die dag schilderen. Ik heb ook een serietje van schoenen. Als de compositie niet beviel, zette ik er een koffiebekertje naast. Zo heb ik ook een oud dossier geschilderd, en mijn aktetas. Het leuke van schilderen is dat iedereen, ook in ons kleine clubje, de werkelijkheid anders interpreteert. Stel dat wij dezelfde koek schilderen dan worden dat toch vier verschillende koeken qua compositie en kleurgebruik.

Ons kantoor staat naast het Groninger Museum. Ik zit in het bestuur van de stichting De Ploeg. De stichting heeft het museum 550 schilderijen en grafieken in permanente bruikleen gegeven. Dus ik ben bestuurlijk een beetje actief in de kunst, maar absoluut geen kunstkenner of verzamelaar.

Kunstenaarsvereniging De Ploeg is in 1918 opgericht door schilders in Groningen onder invloed van het Duitse expressionisme. De schilder Jan Wiegers had in Davos, waar hij herstelde van een ziekte, de bekende Duitse expressionist Ernst Kirchner leren kennen. Dat heeft geleid tot een fundamenteel andere schilderwijze, vaak met ongemengde kleuren en met miskennis van perspectief. De schilders ontdekten bovendien het Hoge Land. Ze gingen naar een boerderij even buiten de stad, en brachten met dikke verf in felle kleuren het land in beeld – blauwe en rode luchten, hoge horizons.

Ze maakten schilderijen met miskennis van het perspectief maar wisten wat ze deden. Dat is wat anders dan dat je er eigenlijk niet uit komt.

In zekere mate heeft De Ploeg ook invloed op mijn schilderen. Ik ben niet echt een fijnschilder. Soms lijkt het wel detaillistisch, maar ik schilder vrij snel en probeer het grote beeld te handhaven. Ik ga niet gelaagd schilderen, zoals de zeventiende-eeuwse schilders. Het komt zelden voor dat ik langer dan een paar sessies over een schilderij doe. Als het niet lukt, begin ik liever opnieuw. Het is goed, of het is niet goed. Dat is De Ploeg: snel en met een bepaald kleurgebruik. Ze werkten veel pure, niet-realistische, kleuren. Bomen kunnen donkerrood zijn, luchten geel.

Een goed schilderij komt aan de belevingswereld van de kijker tegemoet. Die moet een soort aha-erlebnis krijgen. Een schilder moet proberen om zijn werk aan te laten slaan bij veel mensen. Iedereen gaat naar school en Rembrandt heeft zijn zoon Titus geportretteerd met een lei in zijn hand. Daardoor krijgt het schilderij algemene

'Een schilder moet proberen om zijn werk aan te laten slaan bij veel mensen'

waarde. Als je dat kunt, ben je een groot schilder. Dat kan ik niet, maar het is wel zo.

Of je haalt een onbelangrijk voorwerp naar voren. Een aktetas is eigenlijk geen onderwerp. Maar aan de andere kant, je ziet tegenwoordig iedere advocaat zeulen met z'n loodgieterskoffer. Door het schilderen van mijn aktetas dwing ik de kijker, die dagelijks achteloos zeult met grote en dikke dossiers, even stil te staan bij het alledaagse.

Ik streef naar een vervreemdend effect. Ik heb minister Zalm geschilderd. Hij is op krantenfoto's altijd de enige die enorm licht, hooguit is er nog één iemand die een beetje glimlacht. Nou heb ik een schilderij gemaakt met een lachende Zalm en op de achtergrond een foto uit de jaren dertig waar mensen in de rij staan voor de stempellokalen. Zalm komt breed lachend met zijn miljoenennota naar buiten, dat contrast. Het hangt in de

kamer bij mijn zoon in Amsterdam.

Schilderen is hobby, ik verkoop niet. Ik vind het leuk om langs mijn oude doeken te lopen. Ik heb bijvoorbeeld een zelfportret dat ik geschilderd heb met een tijgermasker op en ben blij dat ik het nooit heb weggedaan. Maar ik heb ook doeken waarvan het schaamrood me naar de kaken stijgt.

Doordat je zelf schildert heb je affiniteit met werk van anderen. Ik bekijk het vaak ambachtelijk en denk: wat knap. De Russische schilders die indertijd hier in het museum een tentoonstelling gehad hebben, dat waren fenomenale vaklieden. Dan zit ik met mijn neus en mijn leesbril op de schilderijen en word ik wel eens aangetikt door een suppoost, dat ik niet te dichtbij mag komen. Hier zag ik voor het eerst een doek dat

Heizeldrama

helemaal zwart was, zwart maar niet doodgeschilderd, met een maan die op de Wolga schijnt. Een zwart schilderij, probeer dat maar eens te maken. Op de kunstacademie mochten we nooit zwart gebruiken. Er waren bezoekers die achter het schilderij keken of er achter de maan boven de Wolga geen lampje zat. Ik ben er verschillende keren geweest en dacht: dat moet ik ook leren. Maar het is me nog niet gelukt. ”